

100808

PRØYSSERKONGEN: Fredrik den Stores jordiske levninger blir begravet ved slottet Sanssouci i Potsdam lørdag, nøyaktig 205 år etter sin død. (NTB/arkiv)

Begravelsen som gir ^{Nasjonal} liv til tysk nasjonalisme ^{14/8-91}

KOMMENTAR

Av Mark Heinrich, NTB— Reuter

Har nasjonalismen fått fotfeste i det nye Tyskland? Det er et spørsmål som diskuteres livlig i forbindelse med den planlagte begravelsesseremonien for den prøyssiske kong Fredrik den store — Der alte Fritz, på folkemunne.

I det siste har det også vært andre tegn til en oppblomstring av den fryktede tyske nasjonalismen. 6. august ble 200-årsjubileet for byggingen av triumfportalen Brandenburger Tor feiret med pomp og prakt. Mange betraktet det som begynnelsen på en rehabilitering av det gamle, militaristiske Preussen. Også valget av den gamle prøyssiske hovedstaden Berlin som regjeringsete i det samlede Tyskland har bidratt til den oppfatning at tyskerne igjen lar seg rive med av nasjonalistiske stemninger.

Lørdag skal Fredrik den stores knokler føres tilbake til slottet Sanssouci i Potsdam og begraves der i nærvær av statsminister Helmut Kohl, en militær æresgarde og titusenvis av tilskuere. Seremonien blir overført i tysk fjernsyn.

Motstanderne av seremonien mener at den vil arte seg som en statsbegravelse for selve symbolet på en tysk militarisme som har lite til felles med tradisjonene i det demokratiske Tyskland.

De som forsvarer seremonien,

hevder at Fredrik den store ikke bare var en fryktet hærgeneral, men også en «menneskevennlig despot» som beskyttet forfulgte minoriteter og fremmet de skjønne kunster.

Men en del utenlandske Tysklands-eksperter, som Moshe Zimmermann ved det hebraiske universitet i Jerusalem, værer nye forsøk på å rehabilitere Preussen ved å isolere det fra nazismen. Zimmermann sier at Tysklands historie er udelelig. — Fredrik den store står for en tysk militarisme og autoritetsdyrkelse som førte til Det tredje rike og Holocaust.

Den prøyssiske staten oppsto i midten av det 17. århundre, og det krigerske Hohenzoller-dynastiet utvidet den til å omfatte det meste av det nåværende Tyskland og mye av Polen. Etter den tyske samlingen i 1871 sluttet Preussen å eksistere som eget land, men fortsatte å være den dominerende tyske staten og sete for Hohenzoller-keiserne fram til den første verdenskrig.

I dag er det mange eksempler på selektiv historisk hukommelse. I juli var det meningen å åpne en kolonialforretning og et skattekontor på et område hvor det engang lå en nazikonentrasjonsleir, men planene ble skrinlagt etter kraftige jødiske protester. Det vakte sinne hos lokalbefolkningen, som hevdet at arbeidsplasser ble ofret til fordel for historiske abstraksjoner.

Like etter vakte Helmut Kohl oppstyr da han satte likhetstegn mellom

ofrene for nazistenes dødsleirer og tyskere som døde i sovjetiske interneringsleirer etter krigen.

I forrige uke feiret berlinerne Brandenburger Tors 200-årsjubileum etter at portalen hadde fått tilbake det prøyssiske jernkorset og ørnene, som det kommunistiske DDR fjernet i 1958.

På toppet av alt dette, sier historikeren Sebastian Haffner, vil Fredrik den stores nye begravelse gjenopplive bekymringer i utlandet over at det kan oppstå et «fjerde rike».

Delstatsregjeringen i Brandenburg, som organiserte gjenbegravelsen på anmodning fra Fredrik den stores etterkommere, vil balansere den ved å arrangere tv-debatter om tysk historie og sponse en dokumentarfilm om Preussen. Men delstaten, som styres av sosialdemokrater, var imot et militært nærvær under begravelsen og ga Kohl det råd å holde seg på sitt feriested. Også medlemmer av Kohls eget kristelig-demokratiske parti mener det er uklokt av Kohl å være til stede under begravelsen.

Selv om Kohl kommer som privatperson, vil seremonien få en offisiell karakter og nærmest bli en statsbegravelse.

Utenlandske historikere sier det later til at tyskerne leker med sine tradisjoner, men de ser ikke mange tegn til noen farlig sjåvinisme. — Graden av nasjonalisme er minimal i Tyskland, sammenlignet med den i jugoslaviske republikker, sier den britiske historikeren Richard Evans.